Täysistunto

Keskiviikko 11.5.2016 klo 13.59—15.30

Täysistunto alkoi klo 13.59. Täysistunto päättyi klo 15.30.

Puhetta johti toinen varapuhemies Paula Risikko (13.59—15.30).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Kertomukset

Eduskunnalle on annettu Eduskunnan pankkivaltuuston kertomus 2015 (K 16/2016 vp).

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi postilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 18/2016 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 8/2016 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 10.5.2016 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa on Satu Taavitsainen Katja Hännisen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Selonteko hyväksyttiin.

Hyväksyminen "jaa", hylkääminen "ei". Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 46; poissa 61 (äänestys 1).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 18/2016 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain 8 §:n ja ammattikorkeakoululain 12 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 36/2016 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 4/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 4/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

14.02 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen hakemusten käsittelymaksun poistamista 1.7.2016 alkaen. Kyseinen esitys tukee periaatetta... (Hälinää)

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Anteeksi, edustaja Elomaa, pieni hetki. (Puhemies koputtaa) Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat kuunnella, keskittymään tähän Elomaan esitykseen, ja niitä, jotka haluavat pitää kokouksia, siirtymään pois tästä salista. — Olkaa hyvä, edustaja Elomaa.

Kiitos, arvoisa puhemies! Hallituksen esityksessä ehdotetaan ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen hakemusten käsittelymaksun poistamista 1.7.2016 alkaen. Kyseinen esitys tukee periaatetta koulutuksen maksuttomuudesta Suomessa ja lisää samalla kansalaisten tasavertaisia mahdollisuuksia kouluttautua. Sen vuoksi pidänkin kyseistä esitystä kannatettavana.

Hallitus asetti aikaisemmin lukukausimaksut EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. Tämä oli tarpeellinen ja hyväkin uudistus, joka monipuolistaa tasokkaiden korkeakoulujemme rahoituspohjaa. Monet korkeakoulut ovatkin nähneet lukukausimaksujen asettamisen positiivisena asiana. Osittain lukukausimaksuista johtuen pystymmekin nyt poistamaan hakemusten käsittelymaksut.

Hakemusten käsittelymaksujen poistamisen ja lukuvuosimaksujen käyttöönoton vaikutuksia on kuitenkin seurattava tarkoin. Käsittelymaksun poistuessa nimittäin on olemassa myös mahdollisuus, että hakemusten määrä lisääntyy huomattavasti, koska haku on ilmaista. Kuten sivistysvaliokunnan lausumaehdotuksessa todetaan, on ensiarvoisen tärkeää, että uudistusten vaikutuksia hakijoiden tasoon ja korkeakoulujen kansainvälistymiseen seurataan. Myös Opetushallituksen rahoitus on turvattava hakupalveluiden varmistamiseksi.

Korkeakoulumme tulevat jatkossakin olemaan kansainvälisiä ja tasokkaita opinahjoja, joissa koulutuksen maksuttomuudella on tärkeä sija. — Kiitos.

14.04 **Kari Kulmala ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain opetuksen maksuttomuutta koskevia säännöksiä siten, että hakemuksen käsittelymaksua ei perittäisi enää otettaessa opiskelijoita elokuussa 2017 tai sen jälkeen alkavaan koulutukseen. Hakemuksen käsittelymaksusta luopumista koskevan hallituksen esityksen antamisesta on sovittu hallituksen osaamisen ja koulutuk-

sen ministerityöryhmässä syksyllä 2015 sen käsitellessä EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta perittäviä lukuvuosimaksuja koskevaa hallituksen esitystä.

Hakemuksen käsittelymaksusta luopumisen tarkoituksena on yksinkertaistaa EU- ja Eta-alueen ulkopuolisiin opiskelijoihin kohdistuvien maksujen kokonaisuutta, ja jo tämä on kaikin puolin tavoiteltava asia. Yliopistolain 10 §:n ja ammattikorkeakoululain 13 a §:n mukaan yliopistot ja ammattikorkeakoulut voivat vuodesta 2016 alkaen periä lukuvuosimaksuja EU- ja Eta-alueen ulkopuolisilta opiskelijoilta alempaan tai ylempään korkeakoulututkintoon, ammattikorkeakoulututkintoon taikka ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa vieraskielisessä koulutuksessa. Lukuvuosimaksuja koskevia säännöksiä sovelletaan korkeakouluja velvoittavina 1.8.2017 tai sen jälkeen opintonsa aloittaviin opiskelijoihin. Lukuvuosimaksun määrä on vähintään 1 500 euroa lukuvuodessa. Korkeakoulut määrittelevät lukuvuosimaksun suuruuden, ja se voi vaihdella korkeakoulujen välillä ja korkeakoulujen eri koulutuksissa. Korkeakouluilla on oltava apurahajärjestelmä, jolla tuetaan maksulliseen tutkintokoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden opiskelua.

Muualla Euroopassa on hyvin erilaisia käytäntöjä liittyen lukukausimaksuihin ja erilaisiin hakemusmaksuihin. Pääsääntöisesti ilmaisia opiskeluja ei ole. Ruotsissa peritään sekä lukukausimaksuja että hakijamaksuja. Tanskassa ei ole lainsäädäntöön perustuvaa yhtenäistä hakemusmaksua, mutta korkeakoulut voivat itse päättää maksun perimisestä ja sen suuruudesta. Maksu kuitataan lukuvuosimaksusta, jos hakija tulee valituksi. Norjassa peritään vain ilmoittautumismaksuja.

Kyse on kansallisesta ratkaisusta sen suhteen, minkälaisia maksuja EU- ja Eta-alueen ulkopuolelta suomalaisiin korkeakouluihin hakevilta ja niissä opiskelevilta halutaan periä. Mielestäni tämä hallituksen esitys on hyvä ja tarkoituksenmukainen, ja ymmärtääkseni tällä on pääsääntöisesti myös yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tuki takana.

14.08 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Elomaa piti jo erinomaisen puheenvuoron, ja muutamia näkökulmia tästä. Me kävimme kovin keskustelua siitä, että onko hyvä asia vai huono asia, että hakumaksut poistetaan, ja löysimme, että puolensa, kuten kolikollakin on kaksi puolta, on hyvät asiansa ja huonot asiansa, ja siltä osin totesimme, että tässä on paikka myöskin laittaa valiokunnan lausuma, jossa sitten seurataan, että miten tilanne kehittyy.

Muutamia pohdintoja lukukausimaksuista.

Ensinnäkin on erinomainen asia, että olemme vihdoin viimein tämän hallituksen aikana saaneet lukukausimaksut meidän korkeakouluille EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. Näin, kuten edustaja Elomaa totesi, pystymme myöskin monipuolistamaan meidän korkeakoulujen rahoituspohjaa, ja se myös johtaa suomalaisten opiskelijoiden näkökulmasta siihen, että jotta näitä meidän koulutustuotteita voidaan myydä, niin niiden pitää olla riittävän korkealaatuisia, jotta ne sitten myöskin kävisivät kaupaksi, ja tästä laadusta myöskin tulevat meidän suomalaiset nuoret nauttimaan.

Itse näihin hakumaksuihin liittyen. Kuten täällä edellisessäkin puheenvuorossa todettiin, eri maissa on erilaisia käytäntöjä: on maita, joissa kerätään lukukausimaksuja ja myöskin hakumaksuja, ja on maita, joissa kerätään lukukausimaksuja mutta ei itse hakumaksuja. Toisaalta voi ajatella näinkin päin, että ehkä se on hyvä, että Suomessa on valittu linja, jossa luovutaan hakumaksuista, koska meidän tehtävähän on madaltaa sitä kynnystä mahdollisesti meidän maksavilta asiakkailta meidän korkeakouluille ja näin ollen pidämme

oven vähän enemmän avoinna meidän mahdollisille maksaville opiskelijoille. Siltä osin varmasti esitys on erinomainen.

Toisaalta tähän tietenkin liittyy se, että tähän päivään asti tässä on Opetushallitus saanut kerättyä myöskin käsittelyänsä ja sitä taustatyötä varten rahoitusta ja nyt se rahoituspohja jää pois. Siltä osin on tietenkin paikka miettiä, että miten näitä opiskelija- ja hakupalveluja sitten pystytään kehittämään, ja siltä osin se asiallinen huoli on kirjattu myöskin valiokunnan mietintöön.

Näen, että asia on erittäin tärkeä, ja tämä on tietenkin viesti siitä, että tervetuloa Suomeen, tervetuloa Suomeen opiskelemaan meidän loistaviin opinahjoihin muualta maailmaa, EU- ja Eta-maiden ulkopuolelta. Näin myöskin pystymme kansainvälistämään meidän korkeakoulujamme.

14.11 **Anne Kalmari kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä on tullutkin jo erittäin hyviä puheenvuoroja, mutta kokonaisuutena tässä minusta mennään juuri sille tielle, että tervetuloa kansainvälisyys, tervetuloa yhä laadukkaampi opetus, ja minusta on erittäin hyvä asia — mitä edustaja Lauslahtikin tuossa sanoi — että annetaan mahdollisuus ulkomaisille tulla ja annetaan mahdollisuus yliopistoille kehittää sellaista koulutusta, josta muualta, EU-, Eta-maiden ulkopuoliset henkilöt ovat valmiita maksamaan. Tähän suuntaan meidän tulee mennä, ja tätä yliopistot ja ammattikorkeakoulut ovat toivoneet.

Totta kai tässä voidaan uhkiakin nähdä — että miten jos maksuja ei tule, niin mistä rahoitusta, mutta mielestäni kaikkinensa tämä laki on hyvä, ja hyvä, että sivistysvaliokunta sitten halusi laittaa tähän lausuman, jossa seurataan juuri tämän lainsäädännön vaikutusta.

14.12 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on varsin hyvä, ja valiokunta on tehnyt siinä sillä tavalla huolellista työtä, että on hyvin kirjoittanut auki nämä mahdolliset uhat, mitä tähän on liittynyt.

Yhden asian täältä haluaisin nostaa, kun täällä todetaan näin, että "yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen lukuvuosimaksut ohjautuvat suoraan asianomaiselle korkeakoululle, joten niillä ei kateta osittainkaan Opetushallituksen erityisiä kustannuksia hakupalveluiden ylläpitämisestä ja kehittämisestä". On erittäin hyvä, että on suoraan ääneen sanottu tässä mietinnössä, jotta tähän voi sitten aikanaan palata, kun tiedämme, että sellaista taipumusta on, että jos johonkin instituutioon ylimääräistä rahaa jää, niin sitten se tuonne valtiovarainministeriön kassaan jollakin tavalla ohjataan. Minusta on hyvä, että tämä lause on täällä tekstissä ja voidaan todeta, että näin on eduskunnalle tämän päätöksen yhteydessä luvattu.

14.13 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! Nämä käsittelymaksuthan tulivat nimensä mukaisesti EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille, koska heitä oli määrällisesti paljon, pitkälti yli 10 000 hakijaa. Asiantuntijat ovat antaneet ymmärtää, että näiden joukossa on myöskin verrattain paljonkin hakijoita, jotka koettavat kepillä jäätä. Osan intressit ja halut tulla Suomeen eivät ihan välttämättä olleet opiskeluun suuntautuvia. Mutta ylipäätänsä aikanaan nähtiin hyväksi asettaa tällainen käsittelymaksu, joka oli suuruusluokaltaan 100 euron tienoilla.

Kun tätä asiaa valiokunnassa käsiteltiin, niin olin ja olimme myöskin sosialidemokraattisen sivistysvaliokunnan edustajina kallellaan siihen suuntaan, että kun tämä käsittelymaksu nyt on ollut käytössä vasta vuoden, niin jatkettaisiin sitä. Myöskin osa asiantunti-

joista oli tätä mieltä, muun muassa Opetushallitus ja Oulun yliopisto ja erääät muut, mutta päädyimme sitten kuitenkin siihen, koska esimerkiksi yliopistoja edustava yhteisjärjestö UNIFI ja samaten ammattikorkeakoulujen kattojärjestö Arene olivat yksimielisesti sitä mieltä, että kun tämä lukuvuosimaksu tulee, niin sen vaikutukset ovat kuitenkin välillisesti ja osin suoraankin sen kaltaisia, että käsittelymaksuja ei sitten välttämättä tarvita. Itse asiassa tämän asiantuntijakuulemisen aikana päädyttiin siihen, että hyväksytään tämä, ja teimme sitten hyvässä yhteistyössä hallituspuolueitten kanssa lausuman, että tämän asian vaikutuksia seurataan. Tämäkin on hyvä esimerkki siitä, että eivät oppositiopuolueet suinkaan aina sano ei, ei, ei, vaan kun on perusteita, niin sanomme kyllä, kyllä, kyllä. (Olavi Ala-Nissilä: Hauska kuulla!)

14.16 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt tulee tämmöinen papukaijaefekti, kun edustaja Gustafsson käytti tuossa lopussa melkein juuri sen puheenvuoron, minkä aioin käyttää. On hyvä, että käydään valiokunnissa rakentavaa keskustelua ja pyritään siihen yhteiseen näkemykseen, ei pakottavasti, vaan että kun aidosti todetaan asioiden näin olevan, niin sitten tehdään sellaisia yksimielisiä mietintöjä, jotka tuodaan tänne isoon saliin tämmöiseen rakentavaan keskusteluun.

Mutta toki täällä taustalla edelleen kummittelee se — kun meille tulevat nämä lukukausimaksut — kuinka tällä voidaan subventoida sitä, jos meillä kuitenkin tulee tapahtumaan se, että ulkolaisten, Eta-alueen ulkopuolisten, opiskelijamäärät putoavat, koska se on nyt esimerkkien osalta nähtävissä, että näin tulee käymään. Siinä vaiheessa, kun pohditaan, kuinka sitten yliopistojen rahoitusta voidaan tavallaan sitä kautta kehittää ja, kuten edustaja Lauslahti sanoi, tarjota suomalaisillekin sitä korkeatasoista opetusta, jos ei meillä ole imua tänne kansainvälisten opiskelijoiden osalta tulla, olen melko vakuuttunut siitä, että myös se korkeatasoisen opetuksen houkuttelevuus tulee madaltumaan.

Keskusteltuani tuolla Kiinan-matkalla suomalaisen Tekesin edustajan kanssa ei tullut kovin positiivinen näkemys: jos me olemme tavallaan sulkemassa maksuilla ovia tänne tulemiselle, en kyllä näe, että tämä käsittelymaksun poistaminen voisi tehdä siitä houkuttelevamman. Eli kyllä nämä ovat vähän semmoiset tuli ja vesi, mutta sinällään arvostan tätä seurantalauseketta erityisesti.

14.18 **Kai Mykkänen kok:** Arvoisa puhemies! Myöskin minusta on erittäin hyvä, että tässä on ilmeisesti laajalla yhteistyöllä pystytty valiokunnassa viemään eteenpäin tätä asiaa ja suomalaisen korkeakoulutuksen rahoitusjärjestelmää ja myöskin tavallaan niitä tapoja, joilla opiskelija siihen kytkeytyy. Mahdollistetaan uudet menettelyt.

Ehkä toisin tähän vielä lisänä vain sen huomion, että meidän pitää myös pikkuhiljaa yhä enemmän valmistautua sentyyppiseen maailmaan, jossa itse asiassa yliopisto- ja vaikkapa ammattikorkeakoulutason koulutuskokonaisuuksia ei ikään kuin paketoida vain niin, että tulet lukuvuodeksi tai tutkinnoksi yhteen oppilaitokseen ja fyysisesti noin suunnilleen siellä sen suoritat, vaan niin, että saattaa olla konsortioita, joissa on mukana Suomesta yksi tai kaksi oppilaitosta ja jostain muusta maasta joku, paketoidaan erilaisia oppimiskokonaisuuksia, joihin sitten tartutaan itse asiassa aika laajasti esimerkiksi verkko-oppimisenkin metodein. Näissä konsortioissa olen usein törmännyt tapauksiin, joissa haasteena on ollut se, että suomalainen korkeakoulu ei voi lukukausimaksuja ottaa ja muut konsortion jäsenet voivat. Toivon, että kun järjestelmää kehitetään eteenpäin, niin tämä on askel siihen, että me emme vain sulje ovia suomalaiselta huipputason osaamiselta ja koulutusjärjestelmältä

olla mukana kehittymässä myös tässä uudessa, ikään kuin osin verkkopohjaiseen oppimiseen ja osin globaaleihin oppimiskokonaisuuksiin perustuvassa maailmassa. Se osuus ei tietenkään tule pitkään aikaan olemaan merkittävä verrattuna niihin, jotka kiinnittyvät yhteen oppilaitokseen, opiskelevat siellä kokonaisuuden, mutta jos katsotaan meidän lastemme ikäisten sukupolvea, niin yhä useampi tekee niin ja yhä enemmän merkitystä sillä on meidän yliopistojärjestelmän kehittymiselle, että myöskin tämmöisiä polkuja suomalaiset voivat olla mukana rakentamassa.

14.20 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Juuri näin, kuten edustaja tässä totesi: tulee nähdä muutakin kuin pelkät lukukausimaksut. Sipilän hallituksessa on tehty lainsäädäntöä korkeakouluille, mikä mahdollistaa myös muualla annettavan tutkintopohjaisen korkeakouluopetuksen. Meillä on tietenkin paikka laajentaa tätä. Meillä on ammatillisella puolella nälkää lähteä maailmalle myymään niitä loistavia ammatillisia tutkintoja. Eli meillä on mahdollisuuksia vaikka kuinka paljon. Vaatii kylläkin vuosia ja kovaa työtä ja myöskin kykyä valikoida ne oikeat markkinat, mihin viedä mitäkin tutkintoa.

Edustaja Myllykoskelle: Juuri näin. Jos me ajattelemme lukukausimaksuja ja täällä kotimaassa annettavaa opetusta EU- ja Eta-maiden ulkopuolella oleville nuorille, niin totta on, että kun lukukausimaksut tulevat, niin kyllähän sieltä ne hakijamäärät varmasti tippuvat jo senkin takia, että meillä on ollut tällainen vetovoimatekijä, maksuton koulutus, mutta asiallista on kysyä, miksi me maksamme intialaisen nuoren opetuksen, kun meillä rahaa on yhä vähemmän. Miksi me emme tuotteista sitä korkeatasoista opetusta ja saa lisää rahoituspohjaa, jolla me kehitämme meidän yliopistoistamme ja ammatillisista oppilaitoksistamme entistä vahvempia?

Sitten edustaja Gustafsson, on hienoa, että me pystymme sivistysvaliokunnassa käymään sitä keskustelua. Me tunnistamme niitä hyviä asioita, vahvoja asioita ja myöskin kirjaamme ne ylös, koska maailma ei ole kuitenkaan yhden totuuden mukainen ja joissain kohdin on hyvä tunnistaa ne riskitekijät, kirjata ne ylös ja tehdä myös seurantalausumat siihen mukaan, jotta sitten voidaan tarvittaessa tehdä niitä korjaavia toimenpiteitä.

Ja kiitän tässä edustaja Gustafssonia ja (Puhemies koputtaa) meidän oppositiotamme muutenkin siitä yhteistyöstä.

14.22 **Marisanna Jarva kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessähän puhutaan tästä käsittely- tai hakemusmaksusta, josta korkeakoulut myös itse toivoivat, että tätä viedään eteenpäin. Tämä maksu poistetaan ja maksujärjestelmää yksinkertaistetaan. On hyvä, että on nyt edetty tässä koko maksujärjestelmässä siihen, että myös Suomi tulee tähän samaan linjaan, mitä yleisesti länsimaissa on: että EU- ja Eta-maiden ulkopuolisille opiskelijoille myös meillä tulevat nämä maksut. Mutta meillä kuitenkin sitten myös vähävaraisille opiskelijoille turvataan se opiskelumahdollisuus: jos kerran on halukkuutta ja pystyy pääsykokeissa pärjäämään, niin silloin on mahdollisuus opiskella edelleen myös täällä.

Edustaja Mykkänen tuossa toi esiin tätä, että pitäisi miettiä enemmän myös kokonaisuuksia myös näihin asioihin liittyen ja sitä, miten me saamme näitä kansainvälisiä osaajia Suomeen enemmän. Tätähän me kaikki toivottavasti toivomme. Tarvitsemme tänne osaajia, että Suomi menee eteenpäin. Tarjotaan niitä mahdollisuuksia. Ja kannustaisinkin miettimään, että olisiko mahdollista, että esimerkiksi korkeakoulutetut saisivat esimerkiksi oleskeluluvan jatkossa, että pystyisivät Suomeen jäämään automaattisesti sen jälkeen kun ovat valmistuneet. Sillä tavalla saisimme heidät tänne jäämään. Meidän koulutusjärjestel-

mämmehän on ollut siinä mielessä vähän erikoinen, että on tarjottu koulutusta ilmaiseksi mutta sitten me emme ole saaneet Suomeen jäämään näitä osaajia. Ja tähän meidän pitäisi panostaa.

14.24 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa rouva puhemies! Juuri näin, kuten edellä kuultiin. Meillä on hirvittävä haaste siinä, että me pystymme hyödyntämään sen osaamispotentiaalin, jota koetamme tänne saada. Eli nyt kysymys kuuluu, mietimmekö asiaa siten, että miksi koulutamme meillä yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa osaajia — yhteys siihen, että elinkeinoelämän tarpeet ja meidän yhteiskunnan rakenteet edellyttävät sitä, että meillä on huippuosaamista, ja tässä keskustelussa pitää enemmän tuoda juuri edellä mainitun kaltaisia asioita. Kuten edustaja Mykkänen toi esille, mikä on se tarve, miksi me tarvitsemme korkeaa osaamista, on se, että me voimme pitää elinkeinorakenteita ja hyvinvointivaltiota pystyssä, ja sitä kautta meidän tarvitsee saada jatkossa tänne myös kansainvälistä osaamista, niitä uusia ihmisiä, jotka avaavat meille ovia globaalille, jopa viennille, koska juuri jokainen maasta tänne tuleva opiskelija, jolla on oma kanavansa jo omaan yhteiskuntaansa, kulttuurin tuntemus, voi edistää sitten omalta osaltaan meidän vientiteollisuuden ja meidän sitä kautta rakenteitten parantamista.

Mutta nimenomaan ei unohdeta sitä, että opiskelu sinällään on itseisarvo, mutta pitää se kansallinen itsekkyys pitää siellä taustalla, että minkä vuoksi me tätä teemme. Ja siinä mielessä pitää uskaltaa ajatella sitä, että tämä ei ole uhrilahja elinkeinoelämälle, vaan tämä on sitä varten rakennettu järjestelmä, jotta me pystymme olemaan tässä globaalissa kilpailussa mukana, ja se tapahtuu vain huippuosaamisella.

14.26 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva hallituksen esitys ja siitä tullut mietintö kuvaavat hyvin sitä, että tätä byrokratian purkua olisi ehkä kannattanut harjoittaa jo vakavammin tuumin aikaisemminkin, koska tässä tavallaan hetken aikaa on ollut laki voimassa, nyt se sitten kumotaan tai muutetaan lakia niin, että hakemuksen käsittelymaksua ei enää ole. Olkoon tämä esimerkki siitä, että hieman pitkäjänteisempään toimintaan olisi hyvä päästä. Se nimittäin vie turhan... Niin kuin tässä valiokunnan mietinnöstä hyvin käy ilmi, täällä on kuitenkin rahaa palanut turhassa ja monia turhia kokouksia istuttu. Toivon mukaan pääsemme tällaisista tapauksista virtaviivaisempaan menettelyyn.

Se on hyvä periaate, että opiskelu on edelleen Suomessa maksutonta ja nimenomaan niin, että kaikki yhteiskuntaluokkaan ja asemaan ja kukkaron paksuuteen katsomatta pääsevät opiskelemaan, jos muuten vain halut ja tahto riittävät. Siitä pidettäköön aina kiinni.

Ja sitten kun tässä mietinnössä mainitaan mahdollisuus siitä, että tuleeko turhia hakemuksia, kun käsittelymaksu poistuu: Järjestelmiä pitää kehittää niin, että tämmöinen turha tyhjäkäynti poistuu ja opiskelijat hakeutuvat vain sellaisille aloille, joihin he todella haluavat. Sehän on ihan tuommoinen normaali sääntömenettely, ei siinä tarvita käsittelymaksuja.

Ja toinen asia: Meillä ei ole ongelma se, onko hakijoita. Ongelma on varmaan siinä, että hyvin monella alalla tänä päivänä puuttuu ammattitaitoista työvoimaa, mutta toisaalta sitten koulutetaan sellaisiin tutkintoihin, sellaisia tutkintoja tulee tehtyä, jotka eivät johda koskaan ammattiin. Elikkä kyllä meidän koulutuksen sisällä pitää näiden yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen ja ammattiopistojen käydä sitä keskustelua, että mihin ammatteihin koulutamme, että ammattityövoimaa riittää kaikille aloille.

Ja lopuksi sitten vielä tämä Eta-alueen ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden lukukausimaksu. On aivan perusteltua, että niitä peritään, sieltä tulevilta opiskelijoilta peritään lukukausimaksu. Tätä asiaa ei pidä sotkea tähän Suomen tilanteeseen, mutta kuten edustaja Lauslahti omassa puheenvuorossaan totesi, niin sieltä tulee joka tapauksessa meille opiskelijoita, jolloin on aivan oikein, että heiltä peritään kohtuullinen maksu, koska kysyntää on.

14.28 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! On selvää, että tämä tuntuu hieman poukkoilevalle, että ensin meillä on hakemuksen käsittelymaksu ja sitten ei ole, mutta sanoisin näin, että tilanne, jossa nämä hakemusmaksut tulivat, oli eri kuin nyt. Ja tässä kohdin, kun tuli meidän uusi hallitus, joka lähti viemään tarmokkaasti eteenpäin koulutusvientiä ja koulutusvientiesteiden poistamista, josta esimerkkinä on nyt mahdollisuus kerätä lukukausimaksuja, se on tehnyt eräällä tavalla myöskin turhaksi sen hakemusmaksun, koska jo lukukausimaksujen kerääminen sellaisenaan on viesti, että meillä on maksullista koulutusta tarjolla EU-, Eta-maiden ulkopuolelta tuleville. Eli siltä osin hakemusmaksut olivat paikallansa aikaisemmin, joilla pystyttiin sitten turhat hakijat käytännössä seulomaan pois ja saatiin ne vakavimmat. Se oli siihen aikaan ihan perusteltu ja hyvä laki.

Sitten liittyen huippuosaajiin ja huippuosaajien pitämiseen: Edustaja Satonen teki viime kaudella lakialoitteen, johon tuli, oliko siellä yli sata nimeä siellä perässä, ja sen lakialoitteen sisällä oli myöskin pohdittu sitä, millä näitä lukukausimaksuja maksavia nuoria sitten saataisiin pysymään Suomessa. Siellä oli ajateltu tämäntyyppistä järjestelmää, että jos nuori sitten valmistuessaan jää Suomeen, niin hän voisi vähentää maksamansa lukukausimaksut verotuksessa pois ja siltä osin voitaisiin houkutella jäämään Suomeen.

Selvää on, että tulevaisuudessakin suomalaisten nuorten opintojen tulee olla maksuttomia.

14.30 **Jukka Gustafsson sd:** Arvoisa puhemies! En halua pitkittää tätä keskustelua, joka sinällään on arvokasta ja tärkeää, kun koulutuksesta ja osaamisesta puhutaan, mutta mielelläni totean, että edustaja Hoskonen oli kyllä siltä osin ihan oikeassa, että kyllä nämä käsittelymaksut olisivat voineet kohtuudella tulla jo aikaisemminkin voimaan ja käyttöön. Tässä kohtaa voi ihan semmoista itsekritiikkiäkin suorittaa niitten kohdalta, jotka nyt vallan kahvassa ovat olleet, mutta meillä on tunnetusti herkkyyttä tehdä sellaisia päätöksiä, jotka nyt esimerkiksi tässä tapauksessa kohdentuvat EU- ja Eta-maiden opiskelijoille, joista kuitenkin hyvin monet lähtevät aika ankeista olosuhteista, mutta sen takia se käsittelymaksu asetettiin myöskin varsin maltilliselle tasolle. Mutta niin kuin tuossa pääpuheenvuorossani sanoin, niin meistä ei kukaan ihan tarkkaan tiedä, kuinka paljon näitä kepillä jäätä koettelevia hakijoita on tullut, mutta mieluummin puhutaan tuhansista kuin sadoista, jotka eivät välttämättä pyrikään ammattikorkeakouluun tai yliopistoon vaan haluavat tulla Suomeen, mikä nyt ei sinällääänkään väärä asia ole.

14.31 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On ymmärrettävää, että silloin kun yliopistomaksuja, opiskelumaksuja ei ollut, näitä hakemusmaksuja käytettiin, koska muuten olisi ollut selkeä vaara siitä, että näitä hakemuksia olisi tullut röykkiöittäin maahan. Eli tässä suhteessa hallitus toimii mielestäni nyt loogisesti näiden maksujen poistamisen suhteen.

Mitä sitten tulee siihen, miksi meidän kannattaa hankkia intialaisia opiskelijoita ilmaiseksi Suomeen. No, se pelko on tietysti se, että me emme saa niitä intialaisia opiskelijoita tänne, jos koulutuksemme on maksullista. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus teki kaksi vuotta sitten tutkimuksen siitä, minkä verran ulkomaalaisia opiskelijoita Suomessa on: heitä oli noin 20 000. VATTin tutkimuksen mukaan yli kaksi kolmasosaa näistä opiskelijoista oli edelleen Suomessa vuosi valmistumisensa jälkeen, ja näistä maahan jääneistä yli kaksi kolmasosaa oli työllistynyt. VATTin arvio on se, että tutkimukset pääosin puoltavat väitettä siitä, että ulkomaalaisten opiskelijoiden kouluttamisesta maalle koituvat hyödyt ylittävät siitä aiheutuvat kustannukset. Ja tämä on ollut se tausta-ajatus sille, miksi olemme halunneet pitää koulutuksen maksuttomana.

Toinen on tietysti sitten se, että emme missään tapauksessa halua, että koulutusmaksut leviävät myös suomalaisille opiskelijoille. Onneksi moni hallituksesta on sanonut ja luvannut, että näin ei käy. Toivottavasti siihen voimme luottaa.

14.33 **Simon Elo ps:** Arvoisa rouva puhemies! Perussuomalaisten idea tässä kysymyksessä on ollut selvä: suomalaisille ei lukukausimaksuja, EU- ja Eta-alueen ulkopuolisille opiskelijoille kyllä.

Vähän ihmetyttää tässä keskustelussa se, että samaan aikaan sanotaan, että suomalainen koulutus on laadukasta — ja niin se minun mielestäni onkin — mutta sitten annetaan ymmärtää, että siitä ei kukaan kuitenkaan olisi valmis maksamaan, jos lukukausimaksut on. Tätä pidän hieman kummallisena ajatteluna. Jos meillä on laadukas koulutus, ja itse näen, että on, jota kelpaa myydä, vientiäkin tehdä, niin kyllä siitä silloin joku on sitten myös valmis maksamaan. Sitten on kyse lähinnä markkinoinnista ja muusta, osataanko sitä myydä vai ei.

Mitä tässä muuten on päätetty lukukausimaksujen osalta? Vähimmäisvaatimus on, että 1 500 euroa laitetaan lukukausimaksuksi, muuten sen suuruuden voi sitten opinahjo itse päättää. Tietysti jos ajatellaan esimerkiksi Helsingin yliopistoa, niin he päättivät, että se suuruus tälle maksulle on 10 000—25 000 euroa. He olisivat halutessaan voineet päättää tämmöisestä hyvin pienestäkin maksusta, mutta tietysti ymmärtävät sen, että sehän ei kata niitä kustannuksia, mitä opiskelusta tulee. Eli kyllä tässä edelleen viimekätinen valta on opinahjoilla päättää pitkälti siitä, miten toimivat.

Myös tärkeää on huomata se, että näille henkilöille, joille nyt tosiaan tulee sitten tämä maksu tähän tutkintoon, pitää lain mukaan tarjota myös apurahaohjelma. Kyllä valtio tulee edelleen hätiin silloin, jos on ansioituneita ja muuten nämä ehdot täyttäviä henkilöitä, eli huojennuksia lukukausimaksuun — joka nyt tosiaan sitten tulee — joka tapauksessa voi saada ja stipendejä sitten elämiseen. Tämäkin tässä keskustelussa olisi syytä ottaa huomioon.

Mutta kaikkein tärkeintä minusta olisi se, että jos sanotaan, että meillä on laadukas koulutus, jota kelpaa myydä, niin kyllähän siitä silloin voi hintaakin maksaa.

14.35 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Täydentäen tuota aikaisempaa puheenvuoroani: Missään nimessä en halua moittia aikaisempia päätöksentekijöitä tästä syntyneestä tilanteesta. Se on totta, niin kuin edustaja Lauslahti sanoi, tietäen, että hän on erinomainen sivistyspuolen asiantuntija, samoin edustaja Gustafsson. Heillä on tällä puolella aivan huippuosaamista allekirjoittaneeseen verrattuna. Tärkeää on, että järjestelmät kehittyvät. Se on totta, että aina tulee virheitä, kun maailma muuttuu. Se muutos, mikä aikanaan

kesti 30 vuotta, voi tänä aikana muuttua yhdessä vuodessa, elikkä elämme erittäin hektistä aikaa. Se, mikä viime vuonna oli hyvää, saattaa olla vuoden kuluttua aivan toivottoman vanhanaikaista. Eli älkäämme niistä ottako kukaan nokkiimme, jos maailma muuttuu, vaan pyrimme mukautumaan tähän tilanteeseen. Tässähän sitä on tehty, ja hyvä, että näin mennään.

Mitä tulee ulkomailta tuleviin opiskelijoihin, kuten Kiinasta tuleviin opiskelijoihin Suomeen päin suuntautuvaan opiskeluun, niin Kiinassa on tällä hetkellä noin 300 miljoonaa ihmistä, joilla on paljon paljon enemmän rahaa kuin keskivertoeurooppalaisella. Siellä on valtava määrä miljonäärejä, joilla on kyllä varaa maksaa se pieni lukukausimaksu tänne. Heillä itsellään valmistuu noin 3 miljoonaa insinööriä, diplomi-insinööriä ja opistoinsinööriä vuosittain, elikkä kyllä siellä potentiaalia on. Hyvin moni näistä nuorista ja niistä perheistä, joilla on varallisuutta maksaa, haluaa tulla Suomeen kokemaan, mitä on ulkomailla opiskelu, ja nimenomaan näkemään näitä meidän tietojärjestelmiä ja ennen kaikkea länsimaista tietoutta ja kielitaitoa hankkimaan. Se on meille rikkaus, mutta jos he ovat siitä valmiita pikkuisen maksamaan, niin se on meidän yliopistoille vain hyvä lisä.

14.37 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! On ihan selvää, että koko tämä sali pitää suomalaista koulutusta laadukkaana ja arvokkaana. Toinen kysymys on sitten se, mitä kannattaa myydä. Toki voi yrittää myydä vaikka hiekkaa Saharaan tai lunta eskimoille, mutta kun ajatellaan nyt vaikkapa niitä kiinalaisia miljonääriopiskelijoita ja kun tiedetään tosiasia, että maapallo on pyöreä, Kiinasta Suomeen on kovin pitkä matka, on paljon maailmalla arvostetumpia yliopistoja kuin Suomen yliopistot, on maailmalla paljon puhutumpia kieliä kuin suomen kieli ja on paljon suurempia markkina-alueita kuin Suomi, niin tässä kilpailussa maksullisilla yliopistoilla meidän on hankala kilpailla. Toivon, että tämä joka tapauksessa onnistuu näistä hankaluuksista huolimatta.

14.38 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Näin on, että tulee tunnistaa ne omat koulutustuotteet, tunnistaa ne maat, joista löytyy kysyntää kyseenomaisille koulutustuotteille. Otetaan esimerkkinä meidän opettajankoulutuksemme. Opettajankoulutus on maailman parasta opettajankoulutusta ja siihen löytyy myös maailmalta kysyntää. Sitten on kysymys, millä tavalla me pystymme tuotteistamaan sen sellaiseksi paketiksi, jolla se on sitten myytävissä ulkomailla. Se ei ole pelkästään sitä, että tänne Suomeen tullaan opiskelemaan. Se voi olla osa ajasta Suomesta tai sitten ei laisinkaan. Kuten edustaja Mykkänen nosti, verkko-opinnotkin ovat mukana, mutta yhä enemmän meidän pitäisi pohtia niitä konsteja, joilla me skaalaamme ne meidän koulutustuotteet, esimerkiksi lisensioinnin tai franchisingin kautta.

14.39 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa mieltä siitä, että suomalaisen laadukkaan koulutuksen paras tae on se, että meillä on laadukas opettajankoulutus. Nyt on ihan pakko kysyä, kun hallitus on lakkauttamassa Savonlinnan opettajankoulutuslaitosta: jos kerran opettajankoulutus on näin laadukasta ja myyntivaltti Suomelle, kuinka tällainen oppilaitos kannattaa missään tapauksessa lakkauttaa?

Muistutan mieliin, kuinka kansainvälisen viestinnän laitos siirrettiin joitakin vuosia sitten Joensuuhun. Siitä kokonaisuudesta Joensuussa, ystävät hyvät, on jäljellä enää 20 prosenttia. Eli on suuri vaara, että opettajankoulutus menee pesuveden mukana, jos emme pidä laadukasta taito- ja taideaineiden opetusta yllä Savonlinnassa, missä se on mahdollista teh-

dä edullisesti, jopa 40 prosenttia halvemmalla kuin esimerkiksi Helsingin yliopistossa täällä Helsingissä. Nyt olisi se näytön paikka, jolla voitte osoittaa sananne todeksi.

14.40 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Pyysin oikeastaan repliikkiä edustaja Järvisen puheenvuoroon: kysymyshän ei ole siitä, että hallitus on lakkauttamassa Savonlinnan opettajankoulutuslaitosta, vaan kyllä sen päätöksen lakkauttamisesta on tehnyt Itä-Suomen yliopiston hallitus aivan itse. Suomen hallitus sen sijaan on koettanut kaikin keinoin käydä neuvotteluja yliopistoautonomian piiriin kuuluvan yliopiston kanssa. Ja edelleenkin sen kanssa käydään neuvotteluja, että onko tälle asialle enää mitään tehtävissä, koska Suomen hallitus kyllä hyvin tietää, että jos Savonlinnasta lähtee opettajankoulutuslaitos, niin se on kohtalokasta sille kaupungille, ja siinä ei ole kyllä kokonaistaloudellisestikaan mitään järkeä, koska Savonlinnan OKL:n uusista rakennuksista on sitten laitettu jo Aralle sisään vetämään 35 miljoonan euron avustus, ja samaan aikaan Savonlinnaan jäisi sitten tyhjät kiinteistöt. Niin että tarkkuutta toivon kyllä puheenvuoroissa. Suomen hallitus ei ole Savonlinnan OKL:ää lakkauttamassa.

14.41 **Jari Myllykoski vas:** Nyt mua viedään linnasta linnaan, arvoisa rouva puhemies! (Naurua) Mutta täytyy todeta, että en nyt sotkeennu tähän tematiikkaan, että mitä ja kuka on mitenkään lopettamassa, mutta toki ei voi olla sanomatta sitä, että tietyillä rahoituspäätöksillä on ollut vaikutusta siihen, että Savonlinnassa on ryhdytty tällaisiin toimenpiteisiin. Onko se sitten kana vai muna, kiistelkää te siitä.

Mutta lähinnä edustaja Lauslahdelle haluan sanoa, että yleensä markkinointi on sellaista, että sinulla on tuote, joka hinnoitellaan, ja sitten sitä ruvetaan markkinoimaan. Ja jotta voidaan olla varmoja, että meillä on sellainen tuote, niin kyllä sen kysynnän ja tarjonnan osalta pitäisi olla selvä näkemys siitä, missä me olemme kilpailukykyisiä tämän korkeakouluopetuksemme kanssa ja millekä asiakasryhmälle me voimme tätä markkinoida. En usko todellakaan, että kiinalainen miljonääriperheen lapsi suuntautuu suomalaiseen yliopistoon. Hänelle varmasti on tarjolla joitakin houkuttelevampia vaihtoehtoja, ehkä Atlantin toisella puolella, mihinkä halutaan sijoittautua ennemmin kuin tulla Suomeen, pieneen kulttuuriin, pieneen markkina-alueeseen. Sen takia olisi erityisen tärkeää, että me huolehdimme siitä, että me voimme saada yleensä kansainvälisiä, kyvykkäitä opiskelijoita tänne ja juurruttaa heitä tänne meidän elinkeinoelämämme hyödyksi. Me emme voi saada niitä rahalla tänne tulijoita niin, että olisimme niin kilpailukykyinen maa kansainvälisessä yliopistomaailmassa. Me olemme hyviä, mutta emme ole maailman parhaita.

14.43 **Sanna Lauslahti kok:** Arvoisa puhemies! Edustaja Myllykoskelle: Haulikolla ei kannata ampua vaan tehdä se täsmäiskuin oikeisiin markkinoihin oikeilla tuotteilla.

Oikeastaan en ota kantaa, missä opettajankoulutusta järjestetään, vaan mieluumminkin sanoisin näin, että meidän tulisi tehdä selvitys, kuinka paljon tulevaisuudessa tarvitaan opettajia — ei pelkästään meidän maamme tarpeita ajatellen, meidän lapsiamme ja nuoriamme, jotka ovat peruskoulussa tai päiväkodeissa tai ammatillisessa oppilaitoksessa, vaan samalla arvio myös siitä, kuinka paljon me tarvitsemme opetusalan ammattilaisia koulutusvientisektorilla. Näiden osalta voisi sitten tehdä johtopäätöksen siitä, kuinka paljon meidän tulee kouluttaa opetusalan ammattilaisia. Kun nyt jo nähdään, kuinka kysyntää löytyy — otan esimerkkinä Kolumbian, joka tuntuu kovin kaukaiselle maalle, Haaga-Helia on järjestänyt maassa onnistuneesti opettajankoulutusta — voisi kysyä, pitäisikö itse

asiassa tulevaisuudessa kouluttaa entistä enemmän opetusalan ammattilaisia. Mutta näkisin, että tässä on selvityksen paikka.

14.44 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kulmunille: Nyt täytyy pitää tarkkaan mielessä, kuka kantaa vastuun mistäkin. Yliopisto kantaa vastuun siitä, missä opetusta ja koulutusta antaa, mutta maan hallitus kantaa aina vastuun siitä, että päteviä ammattilaisia riittää ympäri Suomea niin, että yhteiskuntavastuuta kannetaan tasaisesti.

Nyt voi hyvin kysyä, miten maan hallitus on kantanut yhteiskuntavastuuta esimerkiksi Itä-Suomen yliopiston osalta: Te sanotte tarjoavanne 8 miljoonaa euroa erityisrahoitusta mutta samaan aikaan vedätte 10 miljoonaa euroa pois. Minun vanhan matikkapääni mukaan tämä tarkoittaa kyllä miinus 2:ta miljoonaa eikä mitään ylimääräistä rahaa.

Jos hallituksella on halu pitää Savonlinnan opettajankoulutuslaitos olemassa, siihen on kaikki mahdollisuudet. Ensi viikolla käydään tulosneuvottelut — se on aina ministeriö, joka antaa tutkinnonanto-oikeudet yliopistolle, yksikään Suomen yliopisto, edustaja Kulmuni, ei voi itse päättää, mitä tutkintoja tässä maassa antaa, vaan niistä päättää aina ministeriö. Elleivät nämäkään keinot tehoa ja auta, niin aina on vielä viimeinen mahdollisuus, ja se mahdollisuus on se, että voidaan perustaa Savonlinnaan oma yliopisto. Olen todella iloinen, jos hallitus on tähän valmis, niin kuin edustaja Kulmunin puheenvuorosta käy ilmi.

14.46 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Vielä tähän keskusteluun lisänä sen verran, mitä tulee tähän Savonlinnan opettajankoulutussysteemiin ja siihen tehtyihin päätöksiin, että todellakin yliopistot ovat itsenäisiä, kuten tässä talossa aikanaan on päätetty, siihen ei ole enää meillä pelimerkkejä.

Voin kertoa kokemuksesta: Ilomantsissa oli Itä-Suomen yliopistolla tutkimusasema, josta vannottiin, että se jää sinne ja pysyy ja kehittyy, sitähän rakennettiin. Mitä teki Itä-Suomen yliopisto? Yhtenä päivänä vain tuli kuntaan puhelu, että se loppuu huomenna, ja kahden päivän päästä oli jo huutokauppa ja tavarat myytiin pois, että ei vain varmasti laitos kehity. Syynä oli tietenkin keskittäminen, ja toinen syy siihen oli tämä järjetön yliopistokiinteistöjen vuokrapolitiikka. Se on aivan samaa politiikkaa, mitä Senaatti-kiinteistöt valtioiden kiinteistöissä noudattaa, aivan älyttömät vuokrat sellaisilla alueilla — jokainen tietää, että Ilomantsissa normaalimarkkinoiden vuokrataso ei ole kymmenettä osaa siitä, mitä se tämän kaupungin keskustassa on. Jokainen sen tietää, että siellä on vuokrataso varmasti pienempi, mutta kun siellä keinotekoisesti pidettiin laskennalliset vuokrat Helsingin tasolla, niin totta kai, hyvänen aika, mikään koulutus ei kannata.

En tunne Savonlinnan tapausta, mutta olen surullinen sen puolesta ja tunnen myötätuntoa niitä ihmisiä kohtaan, jotka tämän päätöksen kohteena ovat, mutta yliopistot tekevät itsenäisiä päätöksiä. Mutta tässä maassa on kaksi asiaa, jotka pitäisi panna kuntoon: Senaatti-kiinteistöjen järjetön politiikka, joka lopettaa tästä maasta kaiken järkevän toiminnan vuokrapolitiikalla, siinä hommassa ei ole järjen hiventä, ja yliopistokiinteistöt kuuluvat valitettavasti tähän samaan porukkaan. Ei taida olla yhtä paha, mutta aika lähelle pääsee.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 36/2016 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain, valmisteverotuslain, sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 56/2016 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 11/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 11/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

14.48 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Kysymyksessä on kohtalaisen tekninen asia mutta kuitenkin kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä, kun puhutaan yritystukien julkisuudesta ja salassapitovelvollisuudesta.

Tässä lakiesityksessähän esitetään, että kaikki valtiontuet, jotka ovat yli 0,5 miljoonaa euroa, jatkossa, heinäkuusta alkaen, olisivat näkyvissä tällaisessa yhteisessä eurooppalaisessa tietokannassa kansallisvaltioittain, ja myös sitten maatalouden tuet, jos ne ylittävät 60 000 euroa, ja kalastus- ja vesiviljelytuet, jos ne ylittävät 30 000 euroa.

Tähän sisältyy, valmisteverotuslakiin, muutos energiatukien ilmoitusvelvollisuuden osalta, eli energiatuet tulisivat aina ilmoitusvelvollisuuden piiriin, kun nämä rajat täyttyvät. Tämä lisää avoimuutta kansallisesti ja myös EU-tasolla, mutta on hyvä muistaa, että edelleenkin, kun kysymyksessä on suorat valtiontuet, tukijärjestelmät ovat valtioittain hieman erilaisia ja laskentaperusteetkin ovat erilaisia. Sitten kun sieltä eurooppalaisesta järjestelmästä aletaan tekemään vertailua maittain, niin täytyy aina ymmärtää se tausta, mille se kansallisvaltio on sen rakentanut.

Tuossa talousvaliokunnan lausunnossa otimme esille myös yritystukineuvottelukunnan roolin ja sen, että olisi hyvä, että myös sieltä sitten aina lausunto saataisiin, kun kysymyksessä ovat tällaiset isot tuet.

Jonkin verran huolta tuli esille liikesalaisuuksien suojaan kuuluvasta asiasta energiatukien osalta, mutta tähänkin pystytään ilmeisesti vastaamaan sillä tavalla, että vaihteluväli on riittävän pitkä, kun puhutaan näistä energiatuista, etteivät minkään yrityksen liikesalaisuudet nyt sitten valtiontukisäännöstön takia menisi pipariksi. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 56/2016 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2015
Kertomus K 8/2016 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Keskustelu

14.50 **Juho Eerola ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Euroopan pakolaistilanne on vahvasti vaikuttanut pohjoismaiseen yhteistyöhön. Poliittisesti tärkein ja isoin asia viime vuonna sekä hallitusten että parlamentaarikkopuolella oli pakolaistilanne ja sen aiheuttamat haasteet tälle pohjoismaiselle yhteistyölle. Pakolaiskriisiä puitiin neuvoston täysistunnossa Reykjavikissa lokakuun lopussa sekä tämän vuoden teemaistunnossa nyt huhtikuussa.

Pohjoismaiden neuvostossa käydyssä keskustelussa on käynyt ilmi, että aiheesta ollaan montaa eri mieltä. Esimerkiksi paperittomat maahanmuuttajat, turvapaikkajärjestelmän kiristykset, rajojen avaaminen tai tiukempi rajavalvonta kaikki jakavat neuvoston jäsenten mielipiteitä. Myös yhteispohjoismaisten rajatarkastusten aloittamisesta on keskusteltu, etenkin sen jälkeen kun Tanskan pääministeri Rasmussen ehdotti, että Pohjoismailla voisi olla yhteinen Saksan vastainen raja.

Pohjoismainen yhteistyö elää edelleenkin vahvana, mutta tämän pakolaistilanteen aiheuttamat haasteet ovat vakava testi tälle pitkäaikaiselle ja vankalle pohjoismaiselle yhteistyölle. Kysymys on ennen kaikkea siitä, miten Pohjoismaat yhdessä voivat ratkaista tämän haastavan tilanteen.

Yksi tärkeä haaste on vaikutus tähän vapaaseen liikkuvuuteen. Pohjoismaat ovat olleet Euroopassa edelläkävijöitä tämän vapaan liikkuvuuden saralla. Pohjoismaiden välillä on ollut vapaa liikkuvuus yli 60 vuoden ajan. Kysymys kuuluukin, onko tänä päivänä tai tulevaisuudessa tätä oikeutta ehkä enää olemassakaan. Ruotsi otti alkuvuodesta käyttöön rajatarkastukset Tanskan vastaisella rajalla, ja nyt näyttää siltä, että nämä tarkastukset jatkuvat edelleen. Pohjoismaiden neuvoston tämän vuoden presidentti, tanskalainen Dam Kristensen on todennut, että rajatarkastusten vaikutuksista pohjoismaiseen yhteistyöhön on keskusteltava, koska Pohjoismaihin suuntautuvasta pakolaisvirrasta saattaa tulla monivuotinen, jatkuva ilmiö. Pohjoismaiden neuvosto on käsitellyt rajatarkastusten vaikutuksia pohjoismaiseen yhteistyöhön ja käynyt vuoropuhelua pohjoismaisten hallitusten kanssa siitä, miten Pohjoismaat yhdessä löytäisivät ratkaisun tähän tilanteeseen.

Arvoisa puhemies! Toinen neuvostossa loppuvuonna laajalti keskustelua herättänyt aihe oli radikalisoitumisen ja ekstremismin syyt ja ennaltaehkäisy — osin toki liittyy tähän edelliseenkin aiheeseen. Satiirilehti Charlie Hebdon toimitukseen kohdistui hyökkäyksiä ja Kööpenhaminaan ja Pariisiin tehtiin terrori-iskuja. Tämä radikalisoituminen ja ekstremismi nousi viime vuoden huhtikuun teemaistunnon aiheeksi.

Pohjoismaiden neuvosto käsittelee yhä enemmän ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisia kysymyksiä. Nämä kysymykset olivat vahvasti esillä myös kertomusvuoden istunnossa. Myös Islannin puheenjohtajuusohjelma korosti ulkopolitiikkaa ja kansainvälistä yhteistyötä. Neuvosto jatkoi edelleen tiivistä yhteistyötä useiden alueellisten parlamentaaristen

järjestöjen kanssa, kuten muun muassa Itämerta, Arktista ja Barentsin aluetta sekä pohjoista ulottuvuutta koskevissa kysymyksissä. Suomen Pohjoismaiden neuvoston valtuuskunta järjesti ja isännöi vuoden aikana sekä venäläisten parlamentaarikoiden opintovierailun Suomeen helmikuussa ja myös Barentsin parlamentaarisen konferenssin syyskuussa. Tämä neuvoston monivuotinen yhteistyö venäläisten parlamentaarikkojen kanssa oli kertomusvuonna poikkeuksellisen vähäistä johtuen muun muassa Krimin ja Itä-Ukrainan tilanteesta sekä Pohjoismaiden ministerineuvoston Venäjällä sijaitsevien toimistojen julistamisesta ulkomaisiksi agenteiksi.

Tämän vuoden tammikuussa juhlistettiin sitä, että tuli kuluneeksi tasan 60 vuotta siitä, kun Suomi ensimmäistä kertaa osallistui Pohjoismaiden neuvoston toimintaan. Vuonna 1956 Suomen valtuuskunta osallistui nimittäin ensimmäiseen neuvoston istuntoon. Suomi isännöi Pohjoismaiden neuvoston puolueryhmä-, puheenjohtajiston ja valiokuntakokoukset eduskunnassa tämän vuoden tammikuussa, ja sen yhteydessä järjestettiin eduskunnassa erillinen yhteiskokous tavoitteena huomioida tämä verraten tärkeä etappi Suomen historiassa.

Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan jäsenet ovat olleet aktiivisia, tehneet lukuisia jäsenehdotuksia, kirjallisia kysymyksiä kaikille pohjoismaisille hallituksille ja olleet aktiivisia budjettivallan osalta.

Ja sitten lopuksi, arvoisa puhemies. Valtuuskunta on nostanut esille eduskunnassa ja Pohjoismaiden neuvostossa tehdyn työn synkronointia, elikkä sitä, miten Pohjoismaiden neuvostossa tehtävä työ hyödyttäisi kansallisia parlamentteja, miten esimerkiksi eduskunnassa tehtävä työ edelleen tukisi tätä PN:ssä tehtävää työtä. Valtuuskunta toivoo, että Pohjoismaiden neuvoston suositukset tulisi käsitellä ja ottaa tiedoksi valiokunnissa, ja koska Pohjoismaiden neuvoston viime vuoden toiminnassa korostuu tämä pakolaistilanne, niin toivoisin harkittavaksi, että ulkoasiainvaliokunta niin halutessaan pyytäisi tähän kertomukseen myös näkemyksen hallintovaliokunnalta. — Kiitos, tack.

14.57 **Simon Elo ps:** Arvoisa rouva puhemies! Pohjoismaissa on viisi valtioiden kansalliskieltä: islanti, norja, ruotsi, suomi ja tanska. Tämä todetaan myös Pohjoismaiden neuvoston vuoden 2006 kielipoliittisessa julistuksessa. Virallisen pohjoismaisen yhteistyön työkielet ovat kuitenkin vain ruotsi, norja ja tanska. Islantia ja suomea ei ole hyväksytty neuvoston työkieliksi, eikä niillä siten ole samanarvoista asemaa pohjoismaisessa yhteistyössä. Onkin tärkeää edistää sitä, että suomen- ja islanninkieliset kansalaiset voivat tehdä pohjoismaista yhteistyötä yhdenvertaiselta pohjalta.

Virallisen työkielen asema tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikki Pohjoismaiden neuvoston asiakirjat kirjoitetaan ja viestintä tapahtuu jollain näistä kielistä. Suomenkieliset Pohjoismaiden neuvoston jäsenet eivät voi nykyisellään toimittaa kirjallisia kysymyksiä, jäsenehdotuksia tai muita asiakirjoja suomen kielellä Pohjoismaiden neuvoston sihteeristöön käsiteltäviksi. Lisäksi Pohjoismaiden neuvoston sihteeristö käyttää näitä kolmea kieltä työssään. Tämä asettaa suomen- ja islanninkieliset eriarvoiseen asemaan sihteeristön työpaikkoja haettaessa ja täytettäessä.

Arvoisa puhemies! Kieli on ratkaisevassa roolissa yksilön identiteetin muodostumisessa. Yksilö voi samastua instituutioon, jossa hänen kielellään on tunnustettu asema. Tutkimusten mukaan suomalaisilla on selvästi muita pohjoismaisia kansoja huonompi käsitys Pohjoismaiden neuvoston päätösten merkityksestä suomalaisille. Tähän vaikuttaa epäilemättä se, että Pohjoismaiden neuvosto usein koetaan instituutioksi, joka edustaa Suomessa

vain sen ruotsinkielistä väestöä. Se on erittäin vahingollista pohjoismaiselle yhteistyölle, sillä suomea puhuu noin 20 prosenttia Pohjoismaiden kansalaisista. Se on suunnilleen saman verran kuin tanskan kielen puhujien määrä, ja näin Suomi onkin toiseksi puhutuin kieli Pohjoismaissa.

Arvoisa puhemies! Jotta Pohjoismaiden neuvosto voisi itse omassa työskentelyssään osoittaa toimivansa tasavertaisesti ja oikeudenmukaisesti, tulisi neuvoston hyväksyä myös suomen ja islannin kieli neuvoston varsinaisiksi työkieliksi. Kielellisen epäkohdan korjaaminen vaikuttaisi positiivisesti pohjoismaisen yhteistyön julkikuvaan ja hyväksyttävyyteen sekä Islannissa että Suomessa.

Toivon, että Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunta voi yhtenäisellä linjalla edistää suomen kielen asemaa Pohjoismaiden neuvostossa. Olen iloinen ja ylpeä siitä, että Suomi kuuluu Pohjoismaihin. Näytetään siis yhdessä, että arvostus näkyy myös teoissa.

15.00 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Viime vuosi oli pohjoismaisessa yhteistyössä aktiivinen, kuten aina, ja varmasti samankaltainenkin kuin edelliset vuodet. Mutta kyllähän yksi asia korostui, epäilemättä: turvapaikanhakijoiden tilanne, joka viime kesänä sitten ryöpsähti oikeastaan Pohjoismaidenkin syliin, näkyi kyllä myös Pohjoismaiden neuvoston täysistunnoissa ja agendalla. Mutta tässä samassa ilmiössä korostui myös hirvittävän hyvin se pohjoismainen yhteistyö. Ilman, että olisi tehty tiivistä yhteistyötä Pohjoismaiden kanssa ja toki myös sitten eurooppalaisella tasolla, ei varmastikaan olisi saatu tilannetta hallintaan, niin että pohjoismainen yhteistyö kyllä osoitti siinä voimansa. Ja toki nyt sitten, kun iso osa turvapaikkaa hakeneista myös saa turvapaikkastatuksen, on myös pohjoismainen kysymys, että me voimme vertailla hyviä käytäntöjä ja panostaa sitten integraatioon ja hyviin oppeihin.

Aktiivisuudesta huolimatta — ja toki valtuuskunta aina on erityisen aktiivinen varmastikin — ehkä kansallisella tasolla minun mielestäni Suomea vaivaa tämmöinen hieman krooninen kunnianhimon puute pohjoismaisessa yhteistyössä. Pohjoismainen yhteistyö on meille hirvittävän tärkeää kansainvälisen viitekehyksen kannalta, mutta kansallisesti se näkyy aika vähän julkisessa keskustelussa. Onneksi sillä on kuitenkin vahva perinne ja traditio pohjoismaisessa kanssakäymisessä. Vaikka välillä tulisi vähän ailahtelevia aikoja, niin se jatkumo on kuitenkin aina turvattu.

Toivonkin erityisesti nyt, kun Suomi on tänä vuonna Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtaja ja ensi vuonna sitten Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajamaa, arvostusta myös kansallisesti pohjoismaista yhteistyötä kohtaan ja sitä, että pystyttäisiin nostamaan ja yhteiskunnalliseen keskusteluun ottamaan myös pohjoismaisia näkökulmia.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaisessa yhteistyössä on vielä kovasti tehtävää, vaikkapa rajaesteiden purkamisessa, mikä on aikakaudesta toiseen ollut meille tärkeää. Ja on tärkeää, että Pohjoismaiden neuvostossa tämän rajaestetyöryhmän toimintaakin muokattiin ja koetetaan saada siitä tehokkaampi siten, että jokaisessa neljässä valiokunnassa olisi nyt rajaestetarkkailijat, jotka sitten säännöllisesti kokoontuvat tätä rajaesteiden purkamisen tilannetta työstämään ja tekevät myös tiivistä yhteistyötä rajaesteneuvoston kanssa. Hienoa on myös se tietenkin, että rajaesteneuvostossa on nyt sitten suomalainen puheenjohtaja.

Arvoisa puhemies! Liikkuvuus kaiken kaikkiaan Pohjoismaiden välillä vaatii vielä kovasti työtä. Tämän vuoden lopulla saamme käyttöön pohjoismaisia työmarkkinakysymyksiä selvittävän Poul Nielsonin raportin, ja toivottavasti näistä hyvistä työmarkkinakäytänteistä ja työn tekemisen esteiden purkamisesta rajat ylittävällä alueella olisi meille etua. Ni-

mittäin kun etenkin Pohjolan pohjoisissa osissa jo useasti puhutaan yhteisistä työmarkkinoista, silloin näiden käytänteidenkin pitäisi olla joustavia eri maiden välillä.

Sitten jos ajattelee myös kansallisen politiikan kysymyksiä, niin kyllähän etenkin elinkeino-, energia- ja liikennepolitiikassa myös pohjoismainen yhteistyö korostuu erittäin paljon. Jos pohtii Suomen sähköomavaraisuutta, mikä on aika heikko korkeimmilla talvipakkasilla, niin kyllä Suomen ja Ruotsin välisten sähkönsiirtoverkkojen vahvistaminen on tärkeä edunvalvontakohde. Kyllä rautatiehanke Suomesta Ruotsiin olisi tärkeä saada aikaiseksi. Nämä ovat myös isoja kansallisia kysymyksiä. Vaikka tämä yhden rautatiepätkän sähköistäminen ei ole kovin iso investointi, noin 10 miljoonaa euroa, se viimein toisi Suomelle myös raideyhteyden länteen. Puhumattakaan kaikista tulevaisuuden tietosiirtoyhteyksistä, datakaapeleista ja merikaapeleista: Suomi voisi hyvin olla Pohjolan solmukohta näissä asioissa, ja meidän pitäisi pohjoismaisessa dialogissa pitää niitä esillä.

Toivonkin, että Suomen valtuuskunnan työ jatkuu yhtä aktiivisena ja mielellään tietenkin kehittyy vieläkin aktiivisemmaksi. — Kiitoksia.

15.05 **Carl Haglund r:** Värderade fru talman, rouva puhemies! Pari havaintoa tästä kertomuksesta. Kollegat ovat jo nostaneet hyvin esille, mistä on keskusteltu ja mitkä aiheet ovat olleet ajankohtaisia meidän yhteisessä työssämme.

Ensimmäinen havainto on se, että on puhuttu aika paljon siitä, että Eurooppa-tason yhteistyötä pitäisi vahvistaa. Toisin sanoen, niillä on hyvin paljon yhteisiä intressejä Brysselin päässä — sekä niillä mailla, jotka kuuluvat Euroopan unioniin, että sitten niillä, jotka eivät kuulu. Tämä on ollut myös konkreettisesti agendalla sillä tavalla, että on pohdittu, mitä toimia voidaan tehdä sen eteen, että tämä EU-koordinointi paranee, EU:n vaikuttaminen paranee ja että EU:n toimesta ei sitten synny uusia rajaesteitä, koska EU on itse asiassa se yksittäinen tekijä, joka synnyttää eniten rajaesteitä Pohjoismaiden kesken. Tämä on tärkeä tematiikka, joka saa varsin vähän huomiota tässä itse kertomuksessa, ja sen takia halusin nostaa sen esille ja huomauttaa, että tämä on semmoinen teema, mikä on ollut esillä ja tulee myös olemaan esillä tulevana vuonna muun muassa keskiryhmän aloitteen toimesta, jonka puheenjohtajana on ollut kunnia toimia viimeisen vuoden aikana.

Sitten pari muuta lyhyttä huomiota.

Ensimmäinen on se, että näkisin, että meidän pitää yhdessä nyt pohtia myös sitä, miten saadaan enemmän konkretiaa tähän toimintaan. Toisin sanoen, aika paljon ollaan semmoisella jos ei juhlapuhetasolla niin aika yleisellä tasolla ja yhteisymmärrys asioista on varsin laaja, mutta sitten puuttui se, että pystytään asettamaan selkeitä tavoitteita meidän toiminnallemme ja myös saavuttamaan niitä tietyssä määräajassa. Mielestäni siinä meillä edustajilla on viime kädessä se vastuu, että niitä tavoitteita asetetaan ja niiden eteen tehdään yhdessä töitä, ja uskoisin, että kaikki, jotka tässä toiminnassa ovat mukana, haluaisivat enemmän tämmöistä tulosorientoitunutta politiikkaa, jossa myös kaikki vastaavat siitä, että oman hallituksen kanssa yritetään edistää niitä asioita. Tämä on tämmöinen vähän toimintakulttuurikysymyskin, josta näkisin, että meillä olisi myös jokaisella syytä pohtia tätä.

Här är alltså, fru talman, min syn den att vi behöver en mer resultatorienterad politik inom Nordiska rådet där vi kan sätta tydliga målsättningar vad tidtabeller beträffar, vad vi vill ha gjort under en viss tidsperiod, och att saker och ting inte så att säga fastnar i den här beredningsapparaten och kan vara där hur länge som helst, och så återkommer man och återkommer man till samma frågor gång efter annan. Det är tror jag både frustrerande för oss som

jobbar där, plus att när det finns så mycket som vi kunde ta oss an, så skulle man hoppas att vi skulle kunna from time to time åstadkomma mera resultat.

Viimeisenä huomiona tämä edustaja Elon hyvä puheenvuoro näistä kieliasioista. Ymmärtääkseni kaikki yhdymme siihen, että olisi hyvä, että voitaisiin laajentaa tätä kielivalikoimaa niin, että kaikkia edustajia kohdeltaisiin samalla tavalla. Tämä on hyvä tavoite. Se, mikä pitää huomioida, on tässä se, että jos ja kun yhdessä vaadimme tätä, niin on myös ymmärrettävä se, että se tuo mukanaan varsin suuria kustannuksia, koska nämä tulkkaus- ja käännöskustannukset ovat jo tänä päivänä Pohjoismaiden neuvoston suurimpia kustannuseriä ja tämä meidän ehdotuksemme, jos se tehdään, käytännössä johtaisi lisäkustannuksiin. Se pitää tiedostaa. Meidän pitää myös delegaationa pohtia sitä, että jos teemme yhdessä tämmöisen aloitteen — ja sille onkin ymmärtääkseni aika vahvaa tukea — niin mikä on se vastaus, kun kerrotaan, että tämän hintalappu onkin sitten aika mittava. Tämä sen takia, että olemme Pohjoismaiden neuvoston toiminnassa muuten pyrkineet, minun mielestäni, moni siihen, että kustannukset eivät karkaa käsistä, ja se on muutenkin tässä taloudellisessa tilanteessa varsin vastuullinen tapa lähestyä asiaa. Tämä on nyt jokaiselle pohdittavaksi, mitä tämän eteen voidaan tehdä jotta, jos haluamme tätä ajaa, meillä on myös ne käytännön ratkaisut, joilla tähän vastataan, koska olen ymmärtänyt, että nämä tulkkauskustannukset ovat muutenkin viime aikoina nousseet aika huomattavasti ja tämä ehdotus, jos tämä tehtäisiin, varsinkin käännöskustannusten osalta ynnä muuta olisi aika reilu kasvatus ja helposti sitten ehdotettaisiin sitä, että se lasku lähetetään tänne Helsinkiin. Nimittäin näin nettomaksunäkövinkkelistä on se sama näkövinkkeli, mitä usein käytetään EU:n yhteydessä: Suomihan ei ole mikään nettomaksajamaa Pohjoismaiden neuvoston piirissä, vaan siellä nämä kolme muuta isoa Pohjoismaata minun käsitykseni mukaan maksavat kyllä suhteessa enemmän kuin mitä me maksamme meidän jäsenyydestämme, ja tämä tarkoittanee kyllä sitä, että jos teemme tämän tyyppisiä lisäehdotuksia, niin se varmasti tarkoittaa myös sitä, että lasku saapuu sitten aika nopeasti tänne Helsingin päähän.

Nämä huomiot, mutta pidän kertomusta hyvänä ja pidän myös hyvänä sitä, että ollaan laajasti kyetty eduskunnassa yhdessä edistämään eri asioita Pohjoismaiden neuvoston piirissä. Se on hyvä perinne, ja siitä on hyvä pitää kiinni. — Kiitos.

15.11 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Nostan esiin kaksi keskeistä teemaa, jotka ovat olleet kansalais- ja kuluttajavaliokunnan agendalla.

Ensiksikin myrkytön arki Pohjolassa tarkoittaa sitä, että Pohjoismaiden neuvostossa on vuosia tehty työtä sen eteen, että ihmisten altistus arjessa kemikaaleille vähenisi — kemikaaleille, joita on muun muassa leluissa, erilaisissa pakkauksissa ja kosmetiikassa. Muun muassa ftalaatit on todettu hormonitoimintaa ja lisääntymistä häiritseviksi, ja on todella tärkeää varjella lapsia ja kaikkia kuluttajia näiltä kemikaaleilta. Onkin edistetty sitä, että Pohjoismaat etunenässä toimisivat kemikalisoitumisen haittojen vähentämiseksi ja kieltäisivät ftalaattien käytön. Näitä ftalaattejahan käytetään muun muassa muovien pehmentimenä. Suomen hallituksen tulisi tässä toimia nopeasti ja yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa edistää asiaa.

Toinen kysymys, ihmiskaupan torjuminen ja ihmiskaupan vastainen työ. Tämä kauhistuttava rikollisuus ylittää rajoja Pohjolassakin, ja yhteistyötä tarvitaan. Eri viranomaisten yhteistyötä on vahvistettava. Suomessakin tarvittaisiin poliisille yksikkö, joka keskittyy nimenomaan ihmiskaupan rikollisuuden tutkintaan ja ihmiskaupan torjuntaan. Erityisen

haastavaa on uhrien tunnistaminen ja oikeanlainen kohtaaminen. Uhrit ovat erittäin traumatisoituneita, he tarvitsevat apua traumoihin ja terveysongelmiin. Uhrien suojelu on äärimmäisen keskeistä heidän itsensä kannalta mutta myös siksi, että he voivat luottaa viranomaisiin ja että he voivat auttaa rikostutkinnassa, jossa otetaan kiinni häikäilemättömät ihmiskauppaa harjoittavat rikolliset.

15.13 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ensinnä lämpimät kiitokset kaikille valtuuskunnan jäsenille ja henkilöstölle — oli aktiivinen vuosi 2015 — ja henkilöstön kautta myös meidän pääsihteerillemme Mari Herraselle. Taas on laadittu hieno toimintakertomus viime vuodesta. Tässä ovat pääasiat tulleetkin esille. Islanti oli puheenjohtajamaana, ja Islanti korosti juuri kansainvälisyyttä siinä omassa ohjelmassaan, hyvinvointiyhteiskuntaa ja kansalaisyhteiskuntateemoja.

Muutama nosto: Pitää kiittää meidän ex-puolustusministeri Carl Haglundia. Hän aikanaan laittoi Pohjoismaiden ministerineuvoston osalta käyntiin nämä ulko- ja turvallisuuspoliittiset pyöreän pöydän keskustelut. Pohjoismaiden neuvostossahan ei aikaisemmin, ei oikeastaan ennen 2010-lukua, paljoakaan käsitelty puolustuspoliittisia tai turvallisuuspoliittisia asioita. Tämäkin oli yksi hyvä foorumi, ja tämähän pidettiin vuonna 2015 Tukholmassa puolustusministeri Peter Hultqvistin vetämänä, erinomainen keskustelu, missä käytiin myös tätä Venäjä-asiaa lävitse. Ehkä tässä ulkopoliittisessa kuvassa Pohjoismaiden suhteessa keskustelutti juuri Venäjä vielä paljonkin. Yhtenä oli tämä, kun Venäjä sulki... tai ainakin sanotaan, että tämä agenttitoimisto ja nämä Pohjoismaiden toimistot heidän maaperänsä alueella vaikuttivat sulkemiseen ja myös sitten ehkä enemmän muuhunkin Venäjällä käytyyn keskustelun.

Yksi vahva asia on myös tämä EU-vaikuttaminen. Itse olen pitänyt yllä tätä, että Pohjoismaiden neuvostossakin pitäisi olla EU:n suuntaan enemmän proaktiivista vaikuttamista. Voitaisiin vaikuttaa komissioon ja ajoissa. Meillä on paljon asioita pohjoismaisessa yhteistyössä, kuten metsä, ympäristöpolitiikka ja moni muu, missä me olemme hyvin samanlaisia. Katsotaan ympäristönsuojelun näkökulmasta tai katsotaan sitten elinkeinojen näkökulmasta, niin olemme erityyppisiä kuin muut Euroopan maat. Toinen on tietenkin sitten EU-regulaation implementointi: Pohjoismaissa voitaisiin pyrkiä siihen, että meillä olisi edes samanlaisia tapoja implementoida. Tässäkin oli hyviä aloitteita ja askeleita eteenpäin tämän osalta.

Uudistustyö eteni. Vuonna 2014 aloitettu uudistustyö saatiin saatettua nyt loppuun, ja sillä todellakin valiokuntarakenne uudistui. Täällä on esille tullutkin tämä kansallinen kytkentä. Aika harva meidänkin valiokunnistamme täällä Suomessa käsittelee näitä asioita, ja meidän täytyisi saada semmoinen automaattinen tapa, millä tyylillä tuotaisiin näistä valiokunnista meidän valiokuntiimme tiedoksi tai keskustelun alle. Tietenkin jää meidän valiokuntiemme omille jäsenille se huoli tai, sanotaan, se tehtävä tuoda nämä asiat. Mutta enemmän keskustelua, muuta keskustelua kuin ainoastaan tästä toimintakertomuksesta, olisi näistä samoista asioista parempi käydä täällä meidän salissakin.

Uudistukset jatkuvat nyt sitten ministerineuvoston puolella. Ministerineuvostoa modernisoidaan, ja siellä meillä on Anne Berner omalta osaltaan viemässä asiaa eteenpäin. Uudet jäsenet pääsivät mielestäni hyvin vauhtiin. Me saimme hyviä puheenjohtajuuksia. Me olimme edustaja Eerolan kanssa kaksi vanhaa konnaa siinä koko joukossa, ja kaikki muut olivat uusia jäseniä. Kiitos siitä aktiivisuudesta. Otitte vastaan niitä tarjottuja tehtäviä, joita siellä oli tarjolla, ja otitte hyvin ne asiat kiinni. Se oli hieno asia.

Vielä omastakin työstäni: Olin ennen Carl Haglundia keskiryhmien puheenjohtaja puoli vuotta tuon vuoden 2015 aikana, myös sitten puheenjohtajistossa ja budjettitoiminnassa mukana. Keskiryhmät on mielenkiintoinen ryhmittymä. Meitä on 24 eri puoluetta viidestä eri maasta. Vaikka täällä Suomen salissa RKP:n ja vihreiden kanssa käy keskusta aina pientä debattia ehkä asioista, niin tuossa pohjoismaisessa keskustelussa me olimme monessa asiassa hyvin samansuuntaisia, mutta myös muitten maitten eri puolueitten kanssa. Oma työni jatkui myös sitten NIB:n eli Nibin, Pohjoismaisen Investointipankin, NDF:n ja Nefcon kontrollikomiteassa. Niistä sain kanssa hyvää kokemusta ja olen vienyt sitä viestiä eteenpäin, että meidän tulisi enemmänkin käyttää näitä rahastoja ja rahoja myös kotimaassa ja myös tähän ulkomaiseen toimintaan, onhan tämä toimisto sentään meillä täällä Helsingissä.

15.19 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa puhemies! Yhdyn kyllä täysin näihin kommentteihin, mitä tuli konkretian lisäämisestä ja siitä, että on toki myös meidän parlamentaarikkojen vastuulla se, miten sitten tuomme niitä asioita sieltä Pohjoismaiden neuvostosta tänne kotimaan kansanedustuslaitokseen. Mutta sekin kirjelmä, minkä itse asiassa Suomen valtuuskunta kesällä teki kansliatoimikunnalle siitä, että nämä otettaisiin aina sitten jollakin tavalla käsittelyyn myös valiokunnissa, on syytä muistaa ja aina esillä pitää. Että toivottavasti se pohjoismaisen näkökulman esiintuominen etenisi myös täällä kansallisessa parlamentissa.

Ajattelin ottaa vielä esille yhden kysymyksen, johon itse törmäsin, kun tein kirjallisen kysymyksen viime syksynä — liittyen itse asiassa yhteen sittemmin Islannin täysistunnossa läpimenneeseen suositukseen, joka liittyy ihmisten terveyspalveluihin rajat ylittävässä yhteistyössä ennen kaikkea harvaan asutuilla alueilla. Siellähän monesti se lähin julkisen palvelun tarjoaja saattaa olla siinä naapurimaassa, ja olisi ainoastaan järkevää, että ihmiset saisivat käyttää sitten myös julkisia palveluja näillä seuduilla rajojen yli. Kyllähän tämä on ihan yksi EU:nkin perusprinsiipeistä, että palvelut ja ihmiset liikkuvat. Mutta valitettavasti kuitenkin sitten ministerineuvoston vastaus oli aika nihkeä siihen asiaan huolimatta siitä, että meillä on olemassa esimerkiksi EU:n potilasdirektiivi ja EU koettaa monin keinoin myös sosiaali- ja terveyspuolella liikkuvuutta ja kehitystä edistää.

Sikäli kyllä toivon sitten semmoista tarkkailua kollegoilta kotimaassa, että myös sitten kotimaan ministereille viedään sitä pohjoismaista näkökulmaa aina esille, että se siellä ministerineuvostossakin tulisi sitten esille. Kyllähän tietenkin toivoisi, (Puhemies koputtaa) että ne täysistunnot, joihin parlamentaarikot kokoontuvat, ohjaisivat myös sitä ministerineuvoston työskentelyä.

15.21 **Simon Elo ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Haglund totesi, että tämä esitys siitä, että suomi kiilattaisiin myös varsinaiseksi työkieleksi Pohjoismaiden neuvostossa, toisi lisäkustannuksia. Sitä ei tietenkään kukaan kiistä, että näin olisi, sama tietysti islannin kohdalla. Itse näen, että tässä tavallaan filosofia on sellainen, että kaikki tai ei mitään. Jos linjaksi otetaan, että tulkataan, niin on hyvin epäjohdonmukaista, että toiselle kieliryhmälle sanottaisiin, että kyllä teitä tulkataan, käännetään, teitä ei. Kyllä lähtisin siitä lähtökohdasta, että kaikkia sitten pitää kohdella samalla tavalla, oli se linja mikä tahansa.

Toinen vaihtoehtohan olisi se, että tehtäisiin se, mikä Nuorten Pohjoismaiden neuvostossa päätettiin, eli työkieleksi englanti. En sitä kannata. Minun mielestäni meidän kannattaa pitää meidän kansallisista kielistämme kiinni ja niitä arvostaa. Se on osa myös sitä poh-

joismaista yhteistyötä ja sen merkitystä meille kaikille. Haluan tietysti tässä yhteydessä kiittää edustaja Haglundia ja kaikkia Suomen valtuuskunnan jäseniä hyvin hedelmällisestä yhteistyöstä ja keskustelusta näissä kysymyksissä.

Toimintakertomuksesta haluan vielä ottaa yhden asian erityisesti esille. Täällä todettiin, mikä tuli edustaja Eerolan puheenvuorossa esille, että Venäjän edustajien kanssa ei ole juuri nyt ollut viime vuonna yhteistyötä pitkälti liittyen tähän ulkomaisiksi agenteiksi luokitteluun. Tämä on hyvin valitettavaa Suomen kannalta, meille erityisesti Pohjoismaista. Totta kai Norjan lisäksi rajanaapurina on hyvin tärkeää se, minkälainen Venäjä-yhteistyö on. Tässä oltiin Kestävä Pohjola -ryhmässä sen verran aktiivisia, että kun meillä on kesäkokous nyt Islannissa kesäkuun lopussa, niin esitin ja sitten meidän Suomen valtuuskunnasta edustajat Kärnä ja Koski kannattivat, että kutsuimme Venäjän duumasta edustajia tähän Kestävä Pohjola -valiokunnan kokoukseen ja myös sitten ympäristöasiantuntijoita. Jos ajatellaan erityisesti tällaista kysymystä kuin ympäristöasiat, niin olisi aika tynkä keskustelu, jos emme venäläisiä esimerkiksi arktisiin kysymyksiin kutsuisi paikalle. Se on sitten heidän käsissään, tulevatko vai eivät, mutta tärkeää on, että keskusteluyhteys pidetään edelleen voimassa.

15.23 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Tähän kieliasiaan, että jos olisi joskus aikanaan sovittu, että puhuttaisiin skandinaaviskaa, niin ehkä sillä voitaisiin pärjätäkin. Mutta tietenkään itselänikään ei ole kovin vahva ruotsi, ja sitten varsinkin, jos grönlantilainen puhuu murtaen tanskaa, on ihan mahdoton asia päästä yhteisymmärrykseen sen kautta. Eli tämä on hienoa, kun Suomeen on saatu tulkkaus, ja meidän täytyy pitää siitä kaikin tavoin kiinni ja edistää sitä. Se taisi olla viime vuonna — vuonna 15 — niin, että pikkuisen näiden meidän omien maksuasioittemme takia joku tulkkaus taisi jäädä tekemättä tai ainakin uhattiin, että niitä olisi supistettu.

Mutta muutama asia vielä. Tuo budjettiprosessi uudistui. Se otti muutamia askeleita mielestäni vähän eteen- ja taaksepäin, mutta nyt ollaan sitten varmaan siinä vaiheessa puheenjohtajistossa, että tämän vuoden budjetointi onnistuisi jo ehkä paremmin. Esitimme keskiryhminä myös budjettirahoitukseen sitä, että olisi perustettu EU-toimisto sinne.

Näen tämän pohjoismaisen yhteistyön niin, että nämä ovat kuin viisi sisarusta: kolme on EU:ssa, kolme on Natossa, ja yksi on eurossa. Eli sen toiminnan edistäminen ja tiivistäminen ehkä EU:nkin suuntaan on tärkeää, niin kuin esimerkiksi Norja ottaa monia asioita yhtä lailla käyttöön, vaikkei EU:n jäsen ole.

Natosta vielä sen verran, että kyllähän Ruotsi nosti aika lailla tätä Nato-keskustelua esille, ja se on hyvä, että asiasta keskustellaan pohjoismaisessakin yhteistyössä.

15.25 **Carl Haglund r:** Rouva puhemies! Yleisesti vain tästä kieli- ja tulkkausasiasta. Siis juuri näin, edustaja Elo, olemme ihan samaa mieltä itse asiasta. Minun huoleni on lähinnä se, että Suomi on ollut nyt se pohjoismainen maa, joka on halunnut pitää budjettia mahdollisimman pienenä. Helsingistä käsin ollaan painotettu sitä, että se ei saa kasvaa, pitäisi pikemminkin supistua, ja jos katsotaan per capita nyt, kuka maksaa, niin me olemme itse asiassa hyötyjän asemassa. Ja jos me silloin tulemme esittämään semmoisen esityksen, joka tuo huomattavia — siis huomattavia, ei vain pieniä — lisäkustannuksia, niin pitää varautua siihen, että sanotaan, että tämä sopii, mutta lasku tulee Helsinkiin. Tätä minä yritän sanoa, ja minä sanon tämän hallituspuolueille sen takia, että niin kuin tiedätte, meillä op-

position edustajilla ei ole hirveästi sanottavaa siihen budjettiin. Teidän pitää sitten keskenään ratkoa se, mistä ne rahat otetaan, mutta itse asia on täysin ok.

On hyvä myös huomioida se, että tätä asiaa on esitetty aikaisemminkin. Minä sihteeristön kanssa sen verran juttelin, minä kyselin sitä taustaa, koska satuin tapaamaan entisen pääsihteerin, joka on entinen meidän kansanedustaja, ja kysyin häneltä asiaa. Se tapaaminen sattui samana päivänä kuin edustaja Eerola oli tuonut tämän esille. Hän sitten kertoi, että sitä selvitettiin positiivisessa mielessä jo silloin, kun hän oli pääsihteeri, ja se törmäsi sitten siihen, että se olisi tuonut huomattavat lisäkustannukset ja että nämä muut Pohjoismaat olivat jo silloin sitä mieltä, että silloin lasku Helsinkiin, koska Suomi ei ehkä ole ollut ihan yhtä suuri maksaja kuin muut maat. Tämä nyt pitää tässä huomioida, että jos me aidosti haluamme — minä taas palaan tähän konkretiaan — että tämä ei jää tämmöiseksi sanahelinäksi, vaan oikeasti lähdetään tätä muutosta ajamaan, koska minäkään en halua sitä, että siirrytään englannin kielen käyttöön, niin se vaatii sitä, että meillä on myös suunnitelma siitä, miten ne kustannukset katetaan, jos tätä aletaan ajaa läpi. On myös todennäköisempää, että tässä onnistutaan, jos meillä on uskottava suunnitelma siitä, miten tämä rahoitetaan. Sitä minä tässä yritän painottaa, mutta itse asiasta olemme ihan samaa mieltä.

15.27 **Simon Elo ps:** Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Haglundia erinomaisesta puheenvuorosta: Juuri näin. Jos filosofiasta olemme samaa mieltä — ja niin kuin ymmärtääkseni valtuuskunta varsin yhteneväinen siinä on — niin silloin on enää kyse siitä, miten käytännössä asia toteutetaan. Ja olette oikeassa siinä, että huomattavia kustannuksia varmasti tulisi. Mitä tulee sitten siihen, lähetetäänkö lasku Helsinkiin, niin tietysti minä näkisin henkilökohtaisesti niin, että Suomen asia on niin tärkeä, että siitä kannattaa jotain maksaakin, että Suomen asiaa edistetään tällaisessa yhteistyössä. Mutta se on minun henkilökohtainen näkemykseni. Se on sitten sellainen, mitä pitää tietysti hallituksen sisälläkin käsitellä, jos ja kun sellainen kysymys eteen tulee. Mutta kyllä minusta henkilökohtaisesti tällaisesta kannattaisi myös meidän jotain maksaa.

Mutta mennään siihen konkretiaan nyt, kun tämä filosofia alkaa olla klousattu ja sovittu — siinä on yhteinen näkemys, niin sitten lähdetään sillä konkretialla eteenpäin, että miten se asia hoidetaan käytännössä.

15.28 **Juho Eerola ps:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Elo oikeastaan tässä kohtaa tyhjensi pankin: Eli jos on ehkä koettu Suomessa joissain tapauksissa niin, että tämä pohjoismainen yhteistyö ei ole antanut niin paljon kuin se kenties voisi antaa tai niin paljon kuin se on antanut Ruotsille, Norjalle ja Tanskalle, niin sitten ei ole ehkä ollut halukkuutta maksaa. Mutta jos tilanne olisi niin, että koettaisiin, että tällaisen edistyksen saatuamme saisimme enemmän siltä pohjoismaiselta yhteistyöltä, niin silloin ehkä voisi kuvitella, että siihen jonkun verran enemmän myös taloudellisesti panostettaisiin. No, sitä emme tässä voi päättää, niin kuin kaikki tiedämme.

Tiedän myös tämän, että tämmöinen aloite oli joskus vajaa 10 vuotta sitten tehty, vastaavan suuntainen aloite, ja silloin oli puhuttu juuri näistä suurista kustannuksista, mitä se oli tuonut, mutta oli kuitenkin otettu edistysaskeleita jo silloin. Ja silloin muun muassa nämä kommentoidut päiväjärjestykset alkoivat tulla käännettyinä suomen kielellä ja näin, aikaisemmin esityslistat olivat tulleet lähes pelkästään tanskaksi.

Tässä on aina tämä filosofinen pohdinta: että kun lähtee jotain hakemaan, niin silloin joutuu miettimään, että ei ehkä aina saa kaikkea sitä, mitä hakee, mutta että saa yleensä

aina jotain. Ja ehkä tämä pitäisi konkreettisemmin määritellä, mitä haetaan ja tarkoitetaan. Mutta tämä asia on hyvä. Jos tämä johtaa esimerkiksi siihen, että Kööpenhaminassa, siellä sihteeristössä, tulevaisuudessa on enemmän suomenkielistä työntekijää — ei tarvitse olla suomalaisia, mutta sellaisia, jotka edes osaavat suomen kieltä, jotta voi lähettää esimerkiksi kyselyitä, kirjallisia kysymyksiä omalla äidinkielellä jokainen tasaveroisesti — niin sehän on jo huomattava edistysaskel. Mutta hienoa, että tässä on sellainen poliittinen lähestulkoon yksimielisyys hallitus- ja oppositiopuolueitten, eri puolueitten, ja eri pohjoismaisten ryhmien välillä. Että varmaan jollain tasolla menee eteenpäin.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

7. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on torstaina 12.5.2016 klo 16.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.30.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen